

odbor archivní správy a spisové služby
Nad Štolou 3
170 34 Praha 7

Č. j. MV- 44505-1/AS-2025

Praha 23. dubna 2025

Metodické doporučení odboru archivní správy a spisové služby k užívání rukavic v badatelných archívech

Úvod

Hlavními úkoly archivů je péče o archiválie, jejich ochrana, archivní zpracování, uložení a zpřístupnění. V rámci ochrany a zachování pro budoucí generace se kromě vhodného uložení dbá na šetrné zacházení při jejich manipulaci nebo při jejich studiu v badatelných archívech. Jedním z prostředků, který může chránit archiválii před kontaminací potem z rukou, jsou rukavice, které se staly za několik posledních let stálou výbavou badatelů prakticky ve všech archivech České republiky. A naopak rukavice chrání badatele před nečistotami, sporami a dalšími látkami, které mohou být v archiváliích obsaženy.

Obecně jsou užívány bavlněné rukavice, jejichž použití však může v některých případech vést k mechanickému poškození archiválií, neboť snižují citlivost prstů. Na ruce nesedí mnohdy dokonale, což může ztížit otáčení stránek a rozložení dokumentů. Hrozí zde i riziko biologické, kdy se rukavice při opakovaném používání zašpiní od potu, prachu, výtrusů a spor (v případě biologického napadení) a tato kontaminace může být přenášena na další archiválie.

Doporučení

Z těchto důvodů se doporučuje používání nitrilových rukavic (nepudrovaných), které jsou de facto jednorázové a tenčí, díky tomu lépe sedí na ruku, čímž zvyšují citlivost prstů. Rukavice by měly být k dispozici badatelům v badatelných archívech (např. v zásobnících). Některé nitrilové rukavice jsou vyrobeny z materiálů, které lze recyklovat, v opačném případě se po použití ukládají do komunálního směsného

odpadu. Ve srovnání s latexovými rukavicemi nezpůsobují tak často alergické reakce.

Kdy je nutné použití rukavic vyžadovat?

Při studiu fotografických a filmových archiválií, kovových předmětů (typáře, faleristické předměty, buly, apod.).

Rukavice je doporučeno používat při prezentaci archiválií na veřejnosti či v médiích, čímž se demonstruje respekt k archiváliím a je zdůrazněna jejich výjimečnost.

Kdy není nutné použití rukavic vyžadovat?

Při studiu archiválií na papíru, který je náchylný k mechanickému poškození při manipulaci. Příkladem jsou dokumenty pořízené na pauzovacím, průklepovém nebo dřevitém papíru.

V případě studia archiválií bez rukavic, by měl být badatel poučen, že je třeba před studiem (a po studiu) si řádně umýt a osušit ruce.

Obecně platí, že režim předkládání archiválií včetně povinnosti použít rukavice stanoví podle charakteru studovaných archiválií zaměstnanec badatelný, resp. vedení archivu. V čl. 2, odst. 1 vzorového badatelského řádu (Příloha č. 3 k vyhlášce 645/2004 Sb.) je ustanovení: „Při nahlížení se badatel řídí pokyny dozoru v badatelně.“

Pokud archivy disponují zásobami bavlněných rukavic, dočerpají je a postupně nahradí nitrilovými.

PhDr. Daniel Doležal, Ph.D.
ředitel